

NEB
NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA

BORBÉLY JÁNOS, DR.

1905. október 31. Budapest – 2000. november 13. Pomáz, Pest megye

Jogi tanulmányai elvégzése után 1933 októberében egységes bírói és ügyvédi vizsgát tett. 1938. május 18-ától a Battonyai Járásbíróságon, 1939. július 18-ától a Nagykátai Járásbíróságon, 1941. október 21-étől a Pestvidéki Járásbíróságon bíráskodott. 1942. március 16-án került a Pestvidéki Törvényszékhez, ahol előbb bíró, majd a háború befejezése után 1946. január 1-jétől törvényszéki tanácselnök lett. 1946 és 1948 között az Igazságügyminisztériumban az ügyészi felügyeleti osztályon dolgozott, majd 1948. július 3-ától 1950. március 31-ig a népfőügyészség vezetőjeként tevékenykedett. Több koncepciós per ügyészeként részt vett törvénysértő eljárásokban, a vádat képviselte a Rajk-, az SZDP- és a Kádár-ügyben is.

A legfőbb államügyész helyetteseként tevékenykedett 1949. november 25-e és 1953. május 30-a között, majd törvénytelen eltávolítása után az Állami Fuvarozási és Kordélyozási Vállalatnál lett jogtanácsadó. A Legfelsőbb Bíróságra az elnök, dr. Domonkos József javaslatára került, ahol 1957. május 21-től bíró, majd 1958. november 1-jétől tanácsvezető volt.

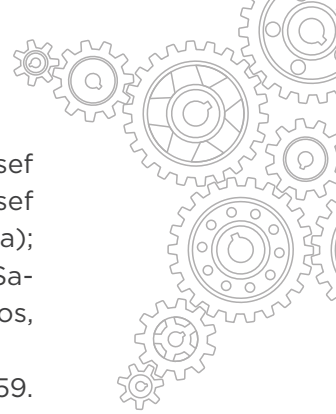
1962 nyarán a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának Adminisztratív Osztálya javasolta felmentését, amit az Elnöki Tanács 1962. szeptember 14-én fogadott el, így nyugállományba kényszerült. A kormány kivételes nyugdíjat állapított meg számára. Eltávolításának oka az '56 előtti koncepciós perekben való részvétele volt. Nyugdíja mellett hosszú évekig a Budapest XIII. kerületi Autójavító Vállalatnál dolgozott, így egyszerre kapott nyugdíjat és fizetést is. 1986-ban kérvényezte kivételes nyugdíjának emelését, amit a Minisztertanács Kivételes Ellátások Bizottsága engedélyezett számára, összegét 5353 Ft-ban állapítva meg 1987. március 1-jétől.

A forradalom utáni megtorlás során nevéhez fűződik a legtöbb kihirdetett és végrehajtott halálos ítélet: összesen 66 személyt ítélte halálra, egyet közülük távollétében.

Elsőfokú büntetőeljárásban halálra ítélte 1961. július 15-én Hámori István, Kovács Lajos és Nickelsburg László vádlottakat, akiket 1961. augusztus 26-án kivégeztek.

Másodfokú büntetőeljárásban a következő személyeket ítélte halálra a forradalom kapcsán:

1957. július 9.: Preszmajer Ágoston; 1957. szeptember 23.: Nagy Lajos; 1957. október 22.: Balla Pál, Harmincz István és Lakos János (mindhármuknál súlyosbítva); 1957. november 23.: Bán Róbert, Czimer Tibor, Ekrem Kemál, Laurinyecz András és Rusznyák László.

1958. február 17.: Franyó Ferenc; 1958. március 11.: Bognár Ottó és Palotás József (súlyosbítva); 1958. április 15.: Balogh László, Békési Béla (súlyosbítva), Gerlei József (súlyosbítva) és Péch Géza (súlyosbítva); 1958. április 21.: Bosnyák Gábor (súlyosbítva); 1958. november 7.: Gécz József (súlyosbítva); 1958. november 25.: Bakos Gyuláné (Salabert Erzsébet), Burgermeiszter József, Galgóczi Zoltán, Lachky Albert, Nagy János, Simon Gábor és Vass Lajos.

1959. január 12.: D. Szabó Károly (súlyosbítva), Kövecses Ferenc (távollétében); 1959. február 10.: Bárány János, Ivicz György, Nagy József és Szabó Lajos; 1959. február 24.: Havrilla Béláné (Sticker Katalin), Kóté Sörös József és Tóth József; 1959. április 7.: Fejes József Tibor; 1959. május 12.: Ozsvát Károly; 1959. május 21.: Czakó András (súlyosbítva); 1959. július 28.: Csehi Károly, Gábor László, Gémes József, Koszterna Gyula, Kósa Pál, dr. Rajki Márton és Somlai Nagy Sándor; 1959. szeptember 22.: Tutsch József; 1959. október 26.: Barabás Tibor, Csányi Tibor, Csermák János, Futó János, Grosszmann Frigyes, Keller Károly, Kondorosi Imre, Krausz Gyula, Magori Mária, Németh József és Szivák István; 1959. december 18.: Dobi Károly, Fáncsik György, Huzián István és Tóth Tibor.

1960. február 29.: Szabó János.

Sajátos körülmények között, a legfőbb ügyész törvényességi óvását követően ítélte halálra a Pest Megyei Bíróság dr. Major Miklósné vezette tanácsa által 1958. április 1-jén tizenöt évi börtönbüntetésre marasztalt Erdélyi Gyulát 1959. március 23-án, akit 1959. március 25-én kivégeztek. Az elsőfokú ítélet ugyanis jogerőre emelkedett, mert a vádlott és védője visszavonták fellebbezésüket. Erdélyi elmarasztalása nem kötődött a forradalom és szabadságharchoz, neve nem található a 225 kivégzett között.

A Fővárosi Bíróság Szekeres Károly vezette tanácsa 1957. június 14-én halálbüntetésre ítélte Farkas Imrét és Nagy Józsefet. A Legfelsőbb Bíróság dr. Borbély János vezette tanácsa életfogytig tartó, illetve húszévi börtönbüntetésre enyhítette elmarasztalásukat 1957. december 27-én. A legfőbb ügyész törvényességi óvását követően a dr. Lee Tibor vezette Elnökségi Tanács 1958. február 20-án mindkettőjüket halálbüntetéssel sújtotta, s az ítéletet február 28-án végrehajtották.

Nagy József és társai, a ferencvárosi felkelők büntetőperében az elsőfokú büntetőeljárás során, 1958. május 22-én halálra ítélt Forgács Ferenc és Mécs Imre elmarasztalását 1959. február 10-én életfogytig tartó börtönbüntetésre enyhítette.

Wittner Mária és társai, a Corvin közti fegyveres felkelők büntetőperében az elsőfokú büntetőeljárás során, 1958. július 23-án halálra ítélt Wittner Mária elmarasztalását 1959. február 24-én életfogytig tartó börtönbüntetésre enyhítette.

Fáncsik György és társai büntetőperében az elsőfokú büntetőeljárás során, 1958. augusztus 18-án halálra ítélt Deák Gábor és Debrei István elmarasztalását 1958. december 18-án életfogytig tartó börtönbüntetésre enyhítette.

Kósa Pál és társai büntetőperében az elsőfokú büntetőeljárás során, 1959. március 15-én halálra ítélt Liechtenstein Sándor, Péterfi Miklós és Roik János elmarasztalását 1959. július 28-án életfogytig tartó börtönbüntetésre enyhítette.

IRODALOM

Zinner Tibor: *A kádári megtorlás rendszere*. Hamvas Intézet, Budapest, 2001.

Zinner Tibor: *Utak és tévutak a XX. századi magyar felsőbíraskodás káderpolitikájában '56 után*. In *A Kúria és elnökei III*. A kötetet szerkesztette Bódiné dr. Beliznai Kinga. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015. 180., 202-204.